

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SOBOTA, 14. JUNIJ 1952.

ŠTEV. 40 (500)

500

Z današnje 500. številko obhaja Slovenski vestnik hkrati svojo šesto obletnico, kar je začel izhajati. Danes pred šestimi leti je po dolgi, težki borbi s silami, ki so na vsak način hotele naše ljudstvo obsoditi na molk in ga krmiti s plehko hrano v svojem slovensko pisanim listu, izšlo prvič resnično glasilo Slovenske Koroške.

Kot leta 1920 se je tudi topot moralo naše ljudstvo zateči s svojim listom najprej na Dunaj in kakor takrat je tudi topot moral nastopiti kot lastnik zasebnik izven Koroške. Vsi kot danes občutimo, kako smo bili veseli prve številke Slovenskega vestnika, ki je bila utrip srca našega ljudstva, kar je list ostal skozi vse burne čase vse do danes. Od prvega dne je zastopal naše težnje, nikdar ni služil tujim koristim, brezkompromisno se je boril za resnico in ni poznal laži, hujškanja niti duhovnega robstva. Neomajno je stal na strani našega ljudstva in ga vodil v borbi za socialno in nacionalno enakopravnost. Proti nepopoljšljivim šovinistom je šel v borbo za prijateljstvo z narodom-sosedom, proti vsem netilcem vojne z zapada in z vzhoda za trajen mir v svetu, proti vsem razbijačem za enotnost slovenskega ljudstva na Koroškem. Našemu ljudstvu je tako jasno in nedvoumno določil mesto v današnji stvarnosti, ki je in more biti samo v neodmajni, strnjeni fronti vseh koroških Slovencev brez razlike svetovno-nazornega gledanja ob najtesnejši naslonitvi na narodno celoto.

Dosledna pot resnice in pravice je vedno težka. Tako tudi pot Slovenskega vestnika od prve pa do današnje pet stote številke ni bila lahka. Vsaka zase je vstajala v novi pomembnosti. Marsikatera mrtva črka je bila z znojem oblita in marsikatera beseda s srčno krvjo napisana. Nobena pa ni bila le slučajno napisana. Noben dokaz krivice in rovarjenja proti enotnosti ni bil iz trte zvit. Od prvega dne do danes pa je zato bil v napotje vsem, ki jim ni pri srcu naša enotnost, ki nočejo naše enakopravnosti, ki nočejo prijateljstva med narodi, ki nočejo miru v svetu! Prav zaradi tega je moral celo dvakrat v pregnanstvo na Dunaj, da se je potem še močnejši spet vrnil na domača tla; zaradi tega ga je zadelo prekletstvo nemškega ordinariata, da je še prepričljivejša izstopila njegova neodvisnost; zaradi tega si je nakopal sovraštvo vseh domačih in tujih nasprotnikov naše narodnoosvobodilne borbe, ki pride najbolj zgornjo do izraza v združitvi obeh njihovih slovensko pisanih glasil v en sam list, ki naj bi zatemnil resnico, da je le-ta v njem še svetlejša zažarela; zaradi tega rovarijo proti njemu tudi kominformistični blapciči, da je še bolj potrjeno njegovo mesto na strani narodne celote in na strani resničnih naporov za boljše življenjske pogoje delovnega človeka. Prav to sovraštvo pa mu je le v čast in je potrdilo, da je Slovenski vestnik na pravi poti in bo zato tudi v bodoče odločen zagovornik pravice in resnice v stremljenju, da bo vedno to, kar mora sleherni pošten list biti: svetlo orožje v rokah ljudstva v borbi za lepšo in svetlejšo bodočnost!

Če danes na njegov rojstni dan praznujemo hkrati njegovo pet stoto številko, naj gre zahvala vsem, ki so kakorkoli in še sodelujejo pri njem: vsem urednikom, dopisnikom in so-trudnikom, vsem stavecem in tiskarjem, vsem nabiralcem naročnikov in kolporterjem, vsem naročnikom in bralcem, vsemu našemu ljudstvu, ki mu je Slovenski vestnik namenjen, ki ga je vzljubilo, ga zato podpira in se vedno čvrsteje okoli njega zbira, ker je njegov in od vsega početka resnično glasilo Slovenske Koroške!

Zato tudi danes kot ob prvi obletnici pri listu ne počivamo in ne mirujemo. Zavihali smo rokave in hočemo podvožno delati. Dela-

S prvim julijem tega leta je predvideno, da bodo v okviru novih gospodarskih zakonov stopile v veljavo tudi nove cene za kmetijske pridelke in potrebščine, ki so vezane na uradno določene cene. Razlika med starimi in novimi cenami, o katerih pravijo, da so produkt „dolgi in težki pogajanj“, je v — starih številkah povedana — sledeča:

pri pšenici 30, rži 50, mleku 20, krmilih 50 in oljnih tropinah 50 grošev.

Poleg teh sprememb v cenah bodo za kalijeva in fosforna gnojila zvišali ceno in sicer predvidoma pri tomaževi žlindri za 13 grošev, pri ostalih gnojilih pa do 48 grošev pri kilogramu.

Po računu v državnem merilu izgleda vsaj

teoretično, da se povečani izdatki kmetijstva za krmila in gnojila skladata.

Drugo je seveda vprašanje, ali je račun tudi tako izenačen v naši koroški praksi, predvsem pa v stvarnosti zapostavljene in zaostale naše Zilje, Roža, Gur in Podjune.

Od zvišanja cen žitu (ki je največji) koroški kmetje na splošno ne bodo imeli dosti koristi; naše slovensko ozemlje pa spričo tega, da vsled podpovprečnih hektarskih donosov tudi kmetje v dolini žito še v veliki meri dokupujejo, nima prav nobene. Edine izgleda daje mleko in pitanje prašičev. Toda ti izgledi so le navidezni. Če primerjamo sedanjo razliko med ceno mleka oz. prašičev in ceno krmil z razliko, ki naj bi stopila v veljavo 1. julija, bo-

Ce smo do sedaj s plugom orali, bomo v bodoče s traktorji, da bo čimprej zorana ledina, da bo čimprej posejana čista setev, ki bo prerasla plevel, da bo čimprej vzklila enotnost nas vseh — edini porok našega obstoja!

Tudi nove cene ne bodo pomagale

Vzhod snuje protiatlantski pakt in svojo „Evropsko armado“?

Tvorci tako imenovanega Severno-atlantskega pakta in Evropske armade, o kateri je bila nedavno v Parizu podpisana pogodba, dan za dnem zatrjujejo, da imata oba „izključno obrambni značaj“. Ob znani napadalnosti vzhodnega bloka Sovjetske zveze in njenih satelitov jim je celo verjeti. Nekoliko manj verjeten pa je „izključno obrambni značaj“ neke porajajoče se vzhodnoevropske vojaške zveze, o kateri se v zadnjih dneh čita v raznih časopisih in čuje v radiu.

Nekatera pojasnila o taki vzhodnoevropski vojaški zvezi je te dni objavila poluradna jugoslovanska telegrafska agencija „Jugopress“. Po njih bodo v omenjeni tvorbi sodelovale armade Sovjetske zveze, armade njenih satelitov, Vzhodne Nemčije in ostanki „Demokratske armade Grčije“ ter jugoslovanski „emigranti“, ki živijo v Sovjetski zvezi ali ostalih državah vzhodnega bloka. Bila je baje že cela vrsta sestankov med predstavniki generalštabov sodelujočih armad pod vodstvom sovjetskega maršala Bulganina. Razpravljali so o strateš-

kih načrtih, o oborožitvi in izvežbanju vojakov „vzhodnoevropske vojske“.

S tem v zvezi so zanimiva poročila, ki so že dalj časa prihajala iz raznih satelitskih držav in ki pravijo, da se morajo vojaki, zlasti pa oficirji in podoficirji v armadah teh dežel učiti ruski komandni jezik. Za to so v satelitskih vojskah posebni obvezni tečaji ruščine.

„Die Neue Zeit“ ve v svoji številki od zadnje srede poročati, da je šef neke policijske sole v Vzhodni Nemčiji, generalinspektor Freytag ob priložnosti tajnega službenega pogovora izjavil, da vzhodnonemška „ljudska vojska“ v primeru vojne morda ne bo vržena v ogenj na nemških tleh, ker bi sicer obstojala nevarnost, da veliko število „ljudskih policajev“ dezertira na Zapad, ampak bi prišla v poštev le za vojno na Balkanu ali v Mongoliji. Tam naj bi se ne borili samo za „Nemško demokratično republiko“, ampak za smotre svetovnega mirovnega gibanja pod vodstvom Sovjetske zveze. Če to zadnje poročilo ne pove več, gotovo vsaj nekako podkrepi zgornje informacije o „vzhodnoevropski vojski“.

Jugoslovanski športni letalci v Celovcu

V četrtek, dne 12. junija, so prispeli jugoslovanski športni letalci s šestimi motornimi in štirimi jadralnimi letali na celovško letališče, da prisostvujejo mednarodnemu letaškemu mitingu, ki ga prireja Zveza avstrijskega jadralnega športa v okviru avstrijskega delavskega športnega kluba.

Jugoslovanske športne tovariše sta pozdravila na letališču predsednik Zveze avstrijskega jadralnega športa dr. John, predsednik avstrijskega delavskega športnega kluba na Koroškem Lukas, za goste pa se je zahvalil tov. Cedo Mokole.

Pri večerji v gostilni Schlosswirt pa sta govorila poleg omenjenih še v imenu celovške mestne občine za odsotnega župana mestni svetnik g. Pogatschnig in šef urada za zvezo FLRJ v Celovcu g. legacijski svetnik Mitja Vošnjak. Vsi govorniki so poudarili veliki pomen športne izmenjave za poglobljanje dobrih sosedskih odnosov.

Včeraj pa je prispelo še eno nadaljnje motorno letalo, ki je imelo na vrvi jadralno letalo z znanim letalcem tov. Maksom Arbeiter-

ti z zavestjo, da bo trud obrodil obilen sad. Če smo do sedaj s plugom orali, bomo v bodoče s traktorji, da bo čimprej zorana ledina, da bo čimprej posejana čista setev, ki bo prerasla plevel, da bo čimprej vzklila enotnost nas vseh — edini porok našega obstoja!

jem, ki je zasedel tretje mesto na svetovnem letalskem tekmovanju na Švedskem.

Jugoslovanski letalski športniki s svojim sodelovanjem vračajo avstrijskim športnim tovarišem lanski obisk v Jugoslaviji. Kakor znano so letalski športniki avstrijskega delavskega športnega kluba lani sodelovali na mednarodnem letalskem mitingu v Lescah pri Bledu.

Mac Arthur sili spet na površje

Prvi del volilne kampanje v Ameriki se vedno bolj bliža svojemu vrhuncu, to je tistim dnem, ko bosta kar zaporedoma kongresa republikanske in demokratske stranke v Chicagu. Pa tudi kampanjska taktika se vedno bolj izoblikuje. Vedno več doslej prikritih političnih potez dajo i eni i drugi vedeti tudi široki javnosti.

Sedaj pa javlja časopisna agencija AFP iz Washingtona, da so že več kot leto dni tekla pogajanja o politični aliansi med senatorjem Taftom, ki je trenutno pred Eisenhowerjem najuspešnejši republikanski kandidat in bivšim vrhovnim poveljnikom ameriških čet v Koreji in na Daljnem vzhodu generalom Mac Arthurjem, ki Eisenhowerja ne mara predvsem zaradi tega, ker je le-ta bil nekdanj njemu podrejen, danes pa ga vsaj na ugledu močno prekaša. Ta pogajanja so rodila sklep, da bo Mac Arthur dobil važen položaj v ZDA, ako bi pri-

predsedniških volitvah zmagal senator Taft. Najraje bi postal vojni oziroma obrambni ali pa zunanji minister.

Ob vseh ostalih okoliščinah in vzrokih politične povezave med senatorjem Taftom in generalom Mac Arthurjem kaže prav ta primer, da republikanska stranka ne more shajati brez vojaških „velikanov“ v svoji interni volilni kampanji. Pri eni struji je general na prvem mestu in so politiki za kulisami, pri drugi pa, ki je stalno trdila, da „vojak ne spada v Belo hišo“, pa mora biti general vsaj prvemu politiku ob strani. Tudi Mac Arthurjeva častihlepnost je pri tem igrala nemalo vloge. Saj je znano, da se je Mac Arthur odpovedal lastni kandidaturi šele, ko je uvidel popolno brezizglednost. Zato pa se je povezal z nasprotniki svojih nasprotnikov v obeh ameriških strankah. Ker ga je Truman odžagal je proti demokratom, zakaj je tudi proti republikanskemu Eisenhowerju, pa smo ugotovili zgoraj.

Naša najstarejša kreditna zadruga je zborovala

V nedeljo, dne 8. t. m., je bil v St. Jakobu v Rožu občni zbor tamošnjih dveh slovenskih zadružnih organizacij, in sicer Hranilnice in posojilnice v St. Jakobu v R. in Kmečke blagovne zadruge. O poteku zborovanja smo prejeli od člana udeleženca naslednje poročilo:

Dne 15. septembra 1873 je razposlala „Posojilnica St. Jakobska v Rožu“ svojim članom tiskana vabila za svoj prvi redni občni zbor, ki je bil pri Mačeku na Tešnji v nedeljo, dne 28. septembra 1873. Takrat so se zbrali na občnem zboru naši predniki — šentjakobski gospodarji, da pregledajo delo in uspeh, ki ga je beležila njihova posojilnica v prvem letu svojega obstoja. Da, eno leto je že minilo, odkar so se v spoznanju, da je treba izhod iz tedanjih težkih gospodarskih razmer iskati v samopomoči, zgrnili okoli svoje domače slovenske posojilnice. Dne 5. septembra 1872 so oblasti namreč potrdile pravila in je bila s tem dnem pravno ustanovljena prva slovenska posojilnica na Koroškem in hkrati prva kmečka posojilnica med Slovenci sploh. Zato je naša šentjakobska kreditna zadruga najstarejša ne samo na Koroškem, marveč v vsej Avstriji: letos obhajamo 80-letnico njenega obstoja!

Tudi preteklo nedeljo so se zbrali v Narodnem domu člani posojilnice na rednem občnem zboru, ki je potekel v živahnem razmotrivanju naših skrbi in težav. Lepa udeležba je tudi pokazala, da se dobro zavedamo velike in važne vloge, ki jo v našem gospodarskem življenju igra zadružna misel.

Med udeleženci občnega zbora sta bila tudi predsednik Zveze slovenskih zadrug Florijan Lapuš, ter poslevodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter.

V poročilu je predsednik upravnega odbora Janko Janežič na kratko orisal razvoj naše kreditne zadruge, ki je imela do leta 1941, ko so jo zaplenili nacisti in je njeno premoženje prevzel gestapovski komisar, svoje redne občne zборе. Leta 1943 pa je bila naša posojilnica spojena z nemško Raiffeisenkasse, katero stanje je ostalo do leta 1948, ko smo naše kreditno združništvo postavili spet na lastne noge.

Poleg upravnih stvari smo na občnem zboru govorili tudi o 80-letnici obstoja naše posojilnice in sklenili, da bomo ta jubilej slovesno obhajali jeseni na izrednem občnem zboru. Da pa tudi na zunaj pokažemo veliki pomen letošnjega jubileja, je občni zbor na predlog upravnega odbora soglasno sklenil, da bo posojilnica dala naši blagovni zadrugi na razpolago zemljišče in ji pomagala zgraditi zadružno skladišče. Hkrati pa bosta kreditna in blagovna zadruga pristopili do svojih članov s pozivom, da vsak po svojih močeh pomaga uresničiti važno zamisel zgraditve že tako potrebnega magazina.

Po poročilih upravnega in nadzornega odbora, iz katerih smo videli uspešno delovanje naše posojilnice, je spregovoril dr. Mirt Zwitter in kot zastopnik Zveze slovenskih zadrug ugotovil ugodno stanje tukajšnje kreditne zadruge. Dejal je, da je posojilnica osnova vsega združništva, kajti brez kreditnih zadrug so vse ostale zadruge le fasada, lep napis na poslopju, v katerega ozadju pa ni nič.

Pri volitvah upravnega in nadzornega odbora so bili ponovno izvoljeni dosedanjí odborniki, katerim je bilo s tem najlepše izrečeno vse priznanje za njihovo požrtvovalno in nesebično delo v korist naše skupnosti.

Oba odbora sta nam porok, da bo naša kreditna zadruga v bodoče še bolj uspešno delala v korist nas vseh in tako vršila svoje poslanstvo v boju za narodni in gospodarski obstoj našega slovenskega ljudstva na Koroškem s tem, da bo nadaljevala delo, ki so ga pred osemdesetimi leti prav pri nas v St. Jakobu započeli pionirji slovenskega kreditnega združništva.

Takoj po občnem zboru posojilnice je imela svoj zbor tudi blagovna zadruga, na katerem smo iz poročila videli, da le-ta še ni tako utrjena in razvita kot kreditna zadruga. Temu se nikakor ne smemo čuditi, saj obstoja razmeroma šele kratak čas. Poleg tega pa je v prvih letih svojega delovanja doživela več neprijetnih okoliščin, ki so njen razvoj le še otežkočale. Kljub temu pa je v zadnjem času opaziti prijetno spremembo na boljše, kar da

slutiti, da si bo tudi blagovna zadruga kaj kmalu opomogla in se razvila v uspešno in cvetečo podjetje.

Da je to potrebno, smo slišali tudi iz ust Janka Janežiča, ki je poudaril, da si v bodoče ne bo mogoče predstavljati St. Jakoba brez blagovnega združništva, ki mora biti za nas vse važno tako kot gospodarjenje na lastnem posestvu. Pri vseh članih je treba poštenega ne pa sebičnega hotenja in posebno takrat, ko nekaj ne uspeva, se je treba z vsemi močmi oprijeti zadruge. Blagovna zadruga nam bo v

veliko korist in lahko bomo ponosni na njo, zato bodimo veseli, da jo imamo in jo podpirajmo z vsemi silami.

Tudi vsi ostali člani so pravilno razumeli pomen in vlogo blagovnega združništva, ki nas bo skupno s posojilnico utrjevalo v naši neodvisnosti.

Ker je dosednji predsednik Miklavčič odstopil iz tehtnih razlogov, je na njegovo mesto bil izvoljen Janko Čuden. Odstopivšemu predsedniku se vsi člani zadruge iskreno zahvaljujejo za njegovo požrtvovalno delo.

Primožu Trubarju so odkrili spomenik

V nedeljo je bilo v Rašici na Dolenjskem veliko slavlje. Republiški odbor za proslavo 400-letnice slovenske knjige je v rojstni vasi Primoža Trubarja postavil začetniku slovenske književnosti spomenik, ki so ga prav na njegov rojstni dan slovesno odkrili.

Odkritja se je udeležila velika množica ljudstva. Med osebnostmi iz slovenskega kulturnega življenja so se slavnosti udeležili minister za znanost in kulturo v slovenski vladi Boris Zihel, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Ramovš, rektor ljubljanske univerze dr. Milko Kos, upravnik univerzitetne knjižnice dr. Mirko Rupel, predsednik Zveze jugoslovanskih umetnikov slikar Božidar Jakac, delegat tržaške Slovensko-hrvatske prosvetne zveze prof. Jelinčič in mnogi drugi zastopniki slovenskih kulturnih organizacij.

O pomenu Trubarjevega dela za slovensko

kulturo so ob spomeniku spregovorili dr. Bratko Kreft, dr. Ramovš, dr. Rupel in minister Zihel, ki je spomenik odkril.

Maršal Tito je obiskal Kardelja v Ljubljani

Minulo soboto je maršal Tito v spremstvu predsednika vlade LRS Mihe Marinka, notranjega ministra Slovenije Borisa Kraigherja in ministra hrvatske vlade Ivana Krajačiča obiskal podpredsednika jugoslovanske vlade in ministra za zunanje zadeve Edvarda Kardelja in načelnika jugoslovanskega generalštaba Kočo Popoviča, ki sta bila pred nedavnim v Ljubljani operirana. Maršal Tito se je v dvehurnem obisku in razgovoru prepričal, da je njuno zdravstveno stanje prav dobro. Ko se je vračal, je več tisoč Ljubljančanov, ki so se zbrali na ulicah, pristrčno pozdravljalo maršala Tita.

Ameriški list o fašizmu v Italiji

V eni izmed zadnjih števil posveča ameriški list „New York Times“ posebno pozornost oživiljanju fašizma v Italiji. List piše, da neofašistična stranka v Italiji MSI neposredno vpliva na mnoge „neodvisne“ liste v Rimu, Milanu, Neaplju in drugih večjih mestih, ter pripominja, da je večina fašističnih novinarjev spet na vodilnih položajih in da isto velja za fašistične učitelje, javne uslužbence itd.

„New York Times“ pravi, da MSI odkrito stremi po obnovitvi fašistične oblasti, da ima ista šovinistična stremiljenja, isto vero v evangelij nasilja, isto zaničevanje demokratičnih načel kot fašizem. List nadalje navaja, da MSI podpirajo vsi oni, ki so s padcem faši-

zma izgubili dobre položaje, ter razočarana mladina in nezadovoljna buržoazija. Predvsem pa imajo neofašisti podporo v vrhovih italijanskih gospodarskih krogov, ki na ta način izsiljujejo demokristjansko vodstvo, da gre vedno bolj na desno. To delajo predvsem tedaj, kadar se v vladni stranki pojavijo bolj liberalna in napredna stremiljenja.

Rim. — Italijanski parlament je načelno odobril osnutek zakona za zatiranje neofašistične dejavnosti. Proti temu zakonu so glasovali poslanci neofašističnega gibanja MSI in monarhisti.

Tržaški škof je skušal preprečiti enotnost Slovencev

Med tistimi, ki se nikakor niso mogli sprijazniti z enotnim nastopom Slovencev pri zadnjih občinskih volitvah v okoliških občinah Trsta, je bil v prvi vrsti tržaški škof Santin. Združitev vseh Slovencev ne glede na politično prepričanje in strankarsko pripadnost mu je bila največji trn v peti. Zato je podvzel tudi vse, da bi razdril to sodelovanje, ki so ga odobraval vsi Slovenci. Ker se sam ni čutil dovolj močnega, je poklical na pomoč še goriškega škofa Ambrosinija in mu obrazložil, kakšen „greh“ so napravili katoliški Slovenci, ko so se povezali s komunizmom, češ, da on ni privolil v sodelovanje slovenskih katoličanov z Osvobodilno fronto. Po Santinovem navodilu je Ambrosini sklical v Gorici slovenske duhovnike in jih zasljal ter okregal.

„Slovenski poročevalec“ piše, da sta se vzporedno s to akcijo proti slovenskim duhovnikom Santin in Ambrosini zagnala tudi proti klerikalnemu goriškemu tedniku „Katoliškemu glasu“, ker je zagovarjal enotnost Slovencev in napadal Santinovo „neodvisno“ kandidatno listo v občini Dolina pri Trstu. List je v rokah duhovnikov, med katerimi so nekateri celo emigranti in prav zaradi tega še bolj odvisni od Santina in Ambrosinija, ki jih s svojim vplivom prav lahko poženeta po svetu. Ambrosini je po Santinovem navodilu poklical na odgovor urednika župnika Staniča in ga pošteno ozmerjal zaradi nepokorščine in zagovarjanja sodelovanja z Osvobodilno fronto. Vendar pa škofova pridiga ni imela zadovoljivega uspeha, kajti Ambrosini je postavil „Ka-

tolikemu glasu“ za cenzorja svojega tajnika msgr. Klinca.

Hkrati ko je Ambrosini napadel urednika „Katoliškega glasu“, je Santin pritiskal na dolinskega župnika Stuhca, da bi podprl dolinsko „neodvisno“ kandidatno listo. Santin je Stuhca ozmerjal in mu dejal, da on dopisuje v „Katoliški glas“ in nastopa proti njegovi katoliški „neodvisni“ kandidatni listi. Pri tem ga je opomnil, da je v škofiji le gost in naj se zaveda, da je popolnoma odvisen od škofove milosti. Pri akciji v dolinski občini je Santinu pomagal tudi ameriški duhovnik msgr. Harnett, predstavnik neke ameriške katoliške podporne organizacije. Glavni napad Santina in Harnetta je bil usmerjen proti župniku Stuhcu, ker sta upala, da bosta na ta način najlažje prodrli do vernikov. Poleg Harnetta je imel Santin v dolinski občini še druge zaveznike. Kandidat Santinove „neodvisne“ liste Šturman iz Mačkovelj je priznal, da je kot „dober katoličan vprašal škofa za nasvet“. Santin ga je seveda vzpodbudil, naj vztraja, čeprav je bilo skoraj vse slovensko prebivalstvo občine skrajno ogorčeno zaradi razdiralnega dela „neodvisne“ kandidatne liste.

V občini Dolina sta bili namreč prvotno samo dve kandidatni listi: lista slovenske skupnosti in kominformovska. Z „neodvisno“ gospodarsko listo, ki so jo kasneje po Santinovi navodilih postavili agenti italijanskega iredentizma, so hoteli odcepiti katoliške Slovence od ostalih in s tem omogočiti kominformovcem zmago nad listo slovenske skupnosti, ker

PO ŠIRNEM SVETU

Zeneva. — Mednarodni urad dela je objavil, da porabi Posarje najvišji odstotek svojega narodnega dohodka, in sicer 23,21 odstotkov, za socialno zavarovanje. Na drugem mestu je v tem pogledu Zapadna Nemčija z 18,56 odstotki, na tretjem mestu pa Avstrija, kjer odpade 14,96 odstotkov narodnega dohodka na socialno zavarovanje.

Tokio. — V ponedeljek so podpisali mirovno pogodbo med Indijo in Japonsko. Indija se odpoveduje reparacijam. V pogodbi je predvidena tudi medsebojna vrnitev premoženja na podlagi predvojnega stanja. Obe državi se bosta pogajali za dogovore o trgovini, plovbi, ribolovu in letalstvu.

Steinacherjeva trojica išče „vindišarje“ v deželnem zboru

Na svojem zasedanju v sredo je koroški deželni zbor obravnaval in soglasno sprejel osnutke zakonov o varstvu narave, predvajanju filmov in pričetku šolske obveznosti. Na znanje je vzel tudi poročila, ki so bila na dnevnem redu.

OeVP-jevski poslanci Ferlitsch, Karisch in Sagaischek pa so ob tej priložnosti vložili interpelacijo, v kateri od deželnega glavarja zahtevajo pojasnilo, zakaj v uradnih rezultatih ljudskega štetja ni „vindišarjev“. Pričakujemo, da bodo dobili primerno pojasnilo, da so morda prav ti trije radovedneži sami še edini preostali eksemplari tega predpotopnega rodu.

Na stvari se nič ne spremeni

V naše poročilo o občnem zboru dr. Tischlerjevega kmečkega društva se nam je žal vrnila zelo neljuba napaka glede navzočnosti in funkcije g. župnika Murija. Ker smo tozadevno poročilo prejeli od uglednega in resničnega ljubnega slovenskega rojaka, izvoljenega občinskega odbornika KGZ, ki je bil osebno povabljen in navzoč na občnem zboru omenjenega društva, nismo mogli niti najmanj dvomiti v verodostojnost poročila. Čim smo zvedeli, da se je dotični rojak motil, smatramo seve za svojo dolžnost, da napako popravimo in javnost obveščamo, da č. g. župnik Muri ni bil navzoč na omenjenem občnem zboru.

To pa bistva našega poročila nič ne spreminja. Značilno je samo, da je naš tednik-Kronika prav to našo nehoteno napako vzel za povod novega klevetanja, da pa ne more z ničemer ovreči naših objav, v katerih smo pokazali resnično ozadje in belogardistične akterje, ki jim na volitvah ustvarjena enotnost v KGZ ne gre v račun.

so pač kominformovci zaradi svoje ogabne protijugoslovanske politike postali naravni zavezniki italijanske iredente. Volilni izidi so pokazali, da je škofu Santinu ta spletko uspela, kajti če ne bi bilo njegove „neodvisne“ liste, bi tudi v dolinski občini zmagali združeni Slovenci, ki so dobili le 122 glasov manj kot kominformovci, medtem ko je Santinova „neodvisna“ lista dobila 150 glasov.

Škof Santin, ki je katoliškim Slovincem očital, da so se povezali s komunisti, se je torej povezal z moskovskimi agenti samo zato, da bi preprečil zmago enotne slovenske liste, ki je imela v svojem programu neodvisnost Tržaškega ozemlja, kar je bil pravzaprav glavni vzrok Santinovega rovarjenja. Komunizem mu je bil le izgovor, kajti Santinu je bila na poti predvsem enotnost Slovencev, ki se združeno bore proti italijanskemu iredentizmu, katerega glavni pobornik je v Trstu prav škof Santin.

Kakor torej vidimo, so tudi v Trstu in Gorici najvišji cerkveni krogi najbolj nasprotni enotnosti Slovencev. Da pri nas na Koroškem ni drugače, smo se že večkrat lahko prepričali. Saj je bila pred tremi leti prav na pobudo iz celovškega škofijstva ustanovljena posebna politična stranka, ki si je odela plašč krščanstva predvsem za to, da je lažje preprečila enotni nastop Slovencev pri volitvah. Istim ljudem tudi enotni nastop naših kmetov pri kmetijskozborničnih volitvah ni šel v račun, vsled česar so se po volitvah z ustanavljanjem posebnega strankarskega društva spravili na razdiranje enotnosti naših kmetov. Enako kakor v Trstu in Gorici se tudi na Koroškem poslužujejo strašila s komunizmom in zlorabe verskih čustev našega ljudstva za svoje razdiralno delo.

KOLENDAR

Sobota, 14. junij: Bazilij
Nedelja, 15. junij: Vid in tovariši
Ponedeljek, 16. junij: Frančišek
Torek, 17. junij: Adolf

SPOMINSKI DNEVI

14. 6. 1940 — Nemci vkorakali v Pariz.
15. 6. 1867 — Rojen v Sorici nad Škofjo Loko kot sin malega kmeta slikar Ivan Grohar — 1942 Ustanovljena prva partizanska brigada na Hrvaškem — 1944 Nemci so izstrelili nad London prvo letelo bombo V-1.
17. 6. 1882 — Rojen v Rodminu v Bolgariji George Dimitrov.

Izpod Ojstrka

Z Zilje se le redko oglašamo in vendar tudi pri nas življenje ni zamrlo. To je pokazal ob binkoštnih žegen na Bistrici. Že jutraj v cerkvi so nas veseljivo presenetili novi pevci, ki so že s svojim prvim slovesnim nastopom dokazali, da gre tudi brez tistih, ki mislijo, da so nenadomestljivi. Po maši pa smo navdušeni prisluškovali kontarjem, ki niso pozabili starodavnega častitljivega koral „Zakaj bi jaz Kristijan vesel ne bil.“

Popoldan so sicer manjkali — kakor menda tudi povsod drugod — napovedani Porsche-avtomobilisti, zato pa se je zbralo lepo število domačega ljudstva iz bližnje in daljne okolice, da gleda znano žegnansko obredje s števanjem in plesom pod lipo. Posebno v Dvorcu so fantje pokazali, da imajo dovolj ziljske koraže. Če ne bi kvarila od čajniških „kulturosovcv“ prevzeta, očito prirojena in zato tem bolj vsiljiva „I bin's ja a Gailtolar Reiter“, bi sicer res pristno izvajanje častitljivega obreda s števanjem in vedno lepim „bug nam daj t dobr čas“ še bolj učinkovalo. Le škoda, da so izvajalci na koncu naselili snemalce filmske Wochenschau in po njihovih navodilih delali pravcate „komedije“, ki bodo le popačile pristnost ziljskega žegna. Upamo, da to snemanje ni bilo že snemanje za napovedani film o Zilji, ki ga pripravlja koroško filmsko podjetje Carinthia, kajti v tem primeru bi prav od snemalcev zaželjena scena prikazovala popolnoma napačno sliko ziljske pristnosti.

Nemalo smo se začudili, ko smo izvedeli za naravnost čarovniške številke ljudskega štetja. Sicer smo na Bistrici še nekako boljše odrezali, medtem ko so v sosedni strajevaški občini štejni čarovniki slovensko govoreče skoroda vse zacoprali v „čiste“ Nemce. V začetku smo strmeli, ko pa smo izvedeli, da so bili ti čarovniki učitelji, žandar, občinski tajnik in podobni, se nismo več čudili coprnijam. Kajti tudi če so šteli tudi vse one, ki v svoji slepoti otrokom zapovedujejo „Geh die krava past“ med čiste Nemce, bi jih ne mogli naštet niti desetino izkazanih. Pa kaj hočeš: ob teh coprnijah se ponovno uresničuje pregovor: „Korotan je čuden svet, še lipa ima hrastov cvet.“ Izgleda pa, da celo ti čarovniki sami vidijo razliko med pri ljudskem štetju izkazanim in dejanskim stanjem jezikovne pripadnosti pod Ojstrkom. Zato se tako silno trudijo, da bi z Dorfgemeinschaftovskimi prireditvami čim prej tudi dejansko spremenili domače lice Zilje. Toda vse skupaj nič ne pomaga: Zilje ne boste spremenili! Vedno in povsod kaže in bo kazala v svojem pristnem zvoku svoj slovenski izvor — nit wohrl!

ŠKOFICE

Nesreča nikdar ne počiva, kar je moral na lastni koži občutiti tudi naš Tevžej Humnik, ki mu je žrebec prizadejal težko poškodbo. Za dalj časa bo priklenjen na bolniško posteljo.

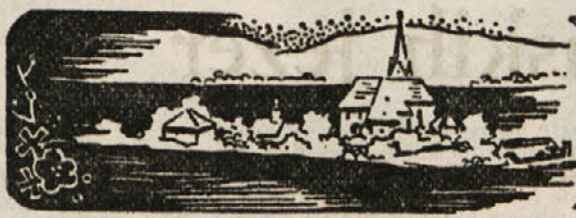
To njegovo nesrečo pa so Tednikarji izrabili za to, da so se spet iznebili velike „resnice“, ki jim je v vsem slična in se glasi nekako takole: Koga bog ljubi, ga brone koni! Zdi se nam ne samo brezsrčno marveč celo bogokletno, prikazovati nesrečo, ki je zadela našega sovaščana, na tako nespodoben način.

Vsa sosesčina sočustvuje s ponesrečenim tovarišem in mu želi, da bi se čim prej spet zdrav vrnil na svoj dom.

DUNAJ-PEČNICA

Na dunajski veterinarski visoki šoli je te dni diplomiral za živinozdravnika tov. Franci Mikl iz Pečnice. Mlademu rojaku iskreno čestitamo.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Radiškemu pevcu v slovo

Ni še dolgo tega, ko je zbor našega Slovenskega prosvetnega društva zapel Podkrnosom vrsto narodnih pesmi za celovsko radio-postajo, da jih je posnela na trak za svoje slovenske oddaje. Takrat naš odlični basist in dobri tovariš Andrej Lavsekar, p. d. Pistotnik še sam ni slutil, da je bil to njegov zadnji nastop za javnost.

Postavnemu in še mlademu gospodarju nihče ne bi bil prisodil, da ga v notranosti razjeda kal smrtonosne bolezni. Toliko bolj nas je prizadelo in zaskrbelo, ko smo slišali, da je nenadoma težko zbolel. Zdravniki v celovski bolnišnici mu niso več mogli vrniti zdravja. Ko se je vrnil, so mu domača hiša, svojci in prijatelji mogli izkazovati samo še zadnjo pomoč, njegovega slovesa pa niso več mogli preprečiti.

Na binkoštni ponedeljek ga je spremlila vsa sosesčina in mnogo znancev iz bližnjih in daljnih krajev na njegovi zadnji poti na pokopališče v Radišah. Vsi, ki so ga poznali daleč naokoli in so še pravočasno zvedeli za njegovo prerano smrt, so prihiteli, da mu izkažejo zadnjo čast. Oba naša slovenska pevska zbora, moški in mešani, sta mu zapela na domu in ob grobu svoje in njegove pesmi za slovo. Ko ga je domača zemlja sprejela v svoje naročje, mu je po župnikovem nagovoru ob grobu spregovoril njegov društveni tovariš Poderšnik, v imenu občinskega odbora pa g. župan. Veliko cvetja in vencev se je zgrnilo na njegov poslednji dom.

Mnogo prezgodaj je odšel iz naše srede naš vneti pevec-prosvetaš, skrbni družinski oče, dobri sosed in zaveden slovenski mož. Blizu trideset let, odkar smo po prvi svetovni vojni spet poživili naše prosvetno društvo in je zaživel naš pevski zbor, je zvesto stal v naših vrstah in sodeloval pri vseh naših slovenskih prireditvah kot nadarjen pevec, v mlajših letih pa tudi kot požrtvovalen igralec na našem odru. Kot izkušnega in vestnega gospodarja, ki ni skrbel samo za svojo družino marveč je vedno rad pomagal tudi sosedom in znancem, smo ga izvolili v občinski svet.

Težko ga bo pogrešala njegova žena-vdova.

ŠT. JAKOB V ROŽU

V Podgorjah pri Bekšanju se je smrtno ponesrečil šestnašletni Kristijan Partaj, ki je bil zaposlen pri mizarškem mojstru Arnejcu v Št. Jakobu. Partoja je pretekli petek zasul pesek v jami v Podgorjah pri Bekšanju. Fanta so sicer kmalu izkopali, toda po kakih desetih minutah nato je bil že mrtev. Peščeni plaz mu je poškodoval pljuče ter je utrpel še druge težke poškodbe.

JUŠ KOZAK:

Beli mecesen

7

Nad prepadnim robom so se pasle ovce. Že dalj časa je opazala, da se njegove družijo z njenimi. Tiščale so glave pod skale. Precej od njih je ležal Martin. Zamaknjeno je upiral oči v sive skale.

Prisedla je.

„Danes se vname trava, tako žge.“

Ona je molčala.

„Poglej, tamle pod Konjem se pasejo najlepši gamzi. Letos vem za dva mladiča, da jima ni para. Mati, dve leti stara, in on jih vodi vsako jutro preko tistihle skal.“

„Martin, mar ne pojdeš letos domov, na Trato?“

Zlovoljno jo je pogledal. „Zakaj govoriš spet o Tratu?“

Povesila je oči: „Nič, kar tako.“

„Naj store, kar hočejo, mene duši tam doli.“

Zapeklo jo je v srcu in solza se ji je utnila. On je ni videl.

Boječe je vprašala: „Ali prideš naokoli, ko bom čisto sama?“

„Pridem?“ je dejal. Ni se zavedal, ko je ležal z glavo v senci, kako je povedal. Toda v njej se je pretrgalo. Tisti hip je vedela in čutila vse. Bridka osamljenost ji je stisnila srce.

njegovi otroci, sestre in ostali sorodniki. Z vsemi iskrenim sočustvujemo in jim izrekamo naše globoko sožalje. Prav tako težko pa ga bomo pogrešali v sosesčini, pri pevskem zboru, v prosvetnem društvu, v občinskem odboru. Manjkal nam bo vsem, ki smo ga poznali kot zvestega tovariša in zavednega Slovenca. Vsi ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

KORTE—ŽELEZNA KAPLA

Bernarda Smrtnikova, ena izmed šestih Smrtnikovih sester-pevk, ki so poznane po vsem slovenskem ozemlju Koroške in tudi preko meja, ker so često postavile svojo pevsko nadarjenost na naših odrih v službo slovenske pevske prosvete in pele tudi v radiu, je prav pogosto zahajala v Železno Kaplo. Vedno je bilo treba kaj oskrbeti, kupiti potrebščine in jih prinesiti domov. Pot je dolga, tri ure hoda, toda Bernarda je vedno rajši hodila v Železno Kaplo in pot se ji je zdelo vedno krajša in prijetnejša. Njena priljubljena trgovina je bila pri Majdiču, pravzaprav ne zaradi tega, ker bi drugod dobila morda slabši blago, temveč vzrok je bil globlji. V Majdičevi trgovini je stregel sin, Oto Majdič, ki je vedno z največjo vljudnostjo in ljubeznijo ustregel. In pomalem se je zganilo nekaj v srcu, kar Bernardi ni ostalo prikrito, ker tudi njej je nehote bilo srce krepkeje, kadar, in to je bilo pogosto, je imela opravka v Majdičevi trgovini. Skratka, iz podzvestnega čustva naklonjenosti eden do drugega je vzklila ljubezen, vroča in iskrena. Vedno pogostejše so se Bernardine misli sprehajale iz visokih Kort v Železni Kapli, Otove misli pa so uhajale v sončne Korte in obdajale vzor, ki si ga je izbral in želel za svojo bodočo ženo.

In iz iskrenih želja je postala resnica, Bernarda in Oto sta se vzela. Za poročni dan sta izbrala binkoštni ponedeljek, ki je bil izredno lep pomladanski dan. Cerkveni poročni obredi so bili v koroški cerkvi, ki jih je opravil gospod župnik Holmar. Pliberški pevci, na čelu Mihej Sadjak, pa so slavnost povzdignili z dovršenim petjem. Nato je bila v gostilni pri „Francinu“, kjer si je osnoval svoje ognjišče in ustanovil družino Foltej Hartman, svak Bernarde, nad vse prijetna svatovščina. Številni sorodniki in znanci mladega novoporočenega para so se zbrali in preživeli lep popoldne v prijetni in iskreni družabnosti in se veselili z Otom in Bernardo, ki sta ta dan sklenila zvezo za vse življenje. Neutrudno so prepevali nešteto slovenskih pesmi pliberški pevci in Smrtnikove sestre.

Prekmalu so potekle urice in Bernarda se je

poslovala od svojih dragih svojcev, ljubljenih Kort in hišice očetove — očetu žal ni bilo več dano, da bi bil mogel biti prisoten — in Oto je popeljal svojo ženo Bernardo na svoj dom v drugo novo razdobje življenja. Čestitamo in želimo srečo na mnoga, mnoga leta!

RADIŠE

Ceprav smo tudi pri nas na Radišah čisto po nepotrebnem in v svojo lastno škodo razcepljeni na več političnih strank, pa med nami ni domačina, ki bi govoril v svojem domačem krogu in med sosedi drugače kakor po slovensko. Zato smo se tembolj začudili, da je našemu umrlemu prosvetašu in slovenskemu občinskemu odborniku p. d. Pistotniku spregovoril ob grobu naš župan v nemščini, čeprav je sam domačin in z nami vred istega jezika in rodu. Pri takšnih priložnostih bi pač drugačno politično naziranje posameznika ne smelo siliti v ospredje in bi bil lahko imel naš župan nekoliko več človeškega obzira do rajnega, do težko prizadetih domačin in do vse sosesčine v občini, ki je ob takih priložnostih vajena domačih običajev. Kdor za to sam nima potrebnega čuta in srca, nam pač ne bo smel zameriti, če ga na to dobrohotno opozorimo. Nič nimamo proti nemškemu jeziku, saj se ga tudi sami poslužujemo če govorimo s človekom, ki ne zna slovenskega, ali pa v uradih, kjer nas nočejo drugače razumeti. V domačem kraju in med domačimi pa se nočemo odtujiti svoji domači govorici.

TRAGIČNA NEZGODA BRITANSKE PODANICE

V sredo, 4. junija, se je pripetila na državni cesti proti Beljaku v bližini Poreč usodna prometna nezgoda, ki je stala življenje britanske državljanke Cannon Hilly. Kmet Jožef Pirker je vozil s svojim osebnim ovtom v smeri proti Beljaku. Na ovinku je hotel zaradi dežja opolzke ceste voz zavreti. Zaradi tega je izpodneslo avto na levo stran ceste. Med tem je privozil iz nasprotne smeri tovorni avto prevoznika Franca Scherijava, ki voza ni utegnil pravočasno zavreti in sta vozila treščila skupaj. Pri tem sunku so bile osebe, ki so se nahajale v osebnem avtu, težko poškodovane. Imenovana Cannon Hilly je poškodbam podlegla med transportom v bolnišnico. Njenega spremljevalca, tudi angleškega podanika, Johna Allana Spencerja, kakor tudi zakonca Karla in Elfriedo Benedek so morali ravno tako prepeljati v bolnišnico. Vozač osebnega avta jo odnesel le neznatne poškodbe, dočim sta ostala vozač tovornega avta in njegov spremljevalec nepoškodovana.

Liza jo je stisnila k sebi s tako ljubeznijo, kakor bi bila rešila dete. Čudna usoda ovčice je odpirala prepad pred njo.

V tisti noči je Liza parkrat krčevito strepetala in skočila iz postelje. V prsih jo je dušilo, usta so se ji posušila, da ni mogla dihati. Sanjalo se ji je, da pada z belimi ovčicami v grozno globel.

Jeračeva je govala. Popoldne je povabila pastirice in pastirje k Meti na pijačo. Martin in Liza sta bila med njimi. „Kakšna ženska je to, Martin. Prej so ji plačevali, zdaj jih napaja,“ je dejala Liza.

Martin se je zasmel: „E, Liza, tu gori je drugačen svet kot doli.“

Nejeverno je zmajevalo dekle z glavo. Jeračeva se je za spoznanje opila.

„Le pijte, fantje!“ je kričala. „jaz sem tako srečna, da vam ne morem povedati. Tam doli me niso pogledali, v obraz so mi pljuvali, kaj morem zato, če sem taka, pa vas imam rada. Rada pa tako!“ Objemala je mladega fanta, kateremu je Martin razbil glavo. Ves čas ga je negovala. Danes je prvič vstal.

Prinesli so ji planinskih rož in ji zapeli. Solze so ji kapale po umazanem licu, brazgotina je še bolj blestela.

„Noč za to, če nisem taka kot druge. Tu gori smo bliže bogu, on je usmiljen, pa je mene za vas ustvaril. Doli so tako daleč od njega, da so pozabili, da smo vsi ljudje. Uh, kako jih sovražim dolince.“ Naslonila je glavo

Bogastvo makedonskih jezer

Gospodarstvo Makedonije je raznovrstno, zanimivo po svoji sestavi in pestrosti. Ta republika velja za največje proizvodno področje bombaža v Jugoslaviji. Makedonija je prva glede pridelovanja tobaka in drugih južnih kultur. V Makedoniji so največje živinorejske farme s stotisoči glav belih ovac. Makedonija je tudi največji proizvajalec sviloprejk. Zato građe v Titovem Velesu velikanski svilarski kombinat. Makedonija je tudi bogata sadjarska in vinogradniška pokrajina, ima mnogo gozdov, rudnikov in širna riževa polja. V makedonskem gospodarstvu ima precej važno vlogo tudi sladkovodno ribištvo, ki se od leta do leta bolj širi.

Bogastvo Makedonije v njenih rekah, zlasti pa jezerih, je bilo že od nekdaj objektivni pogoj za razvoj ribištva. K temu je treba prišteti še izvrstno kakovost rib v večini makedonskih jezer in rek, kakor tudi ugodne pogoje za njihovo naglo razmnoževanje. Toda stara Jugoslavija razvoju ribištva v Makedoniji ni posvečala nobene pozornosti. Zato je bilo stanje te gospodarske veje ob osvoboditvi zelo žalostno. Ribiči niso imeli niti najnujnejšega pribora, vse je bilo že zastarelo in obrabljeno. Zato ribolov še zdaj ni bil rentabilen. Nič čudnega ni, da so ribiči na področju Ohrida, Dojrana, Prespana in drugih lovišč obubožali.

V Makedoniji je petnajst jezer, ki so zelo bogata s sladkovodnimi ribami. Njihova površina znaša 107.216 ha, rib pa ujamejo v njih letno okrog 2.727.000 kg ali povprečno 25,4 kg na hektar.

Z ribami najbogatejša jezera so Ohridsko, Prespansko in Dojransko.

Najbolj znane in tudi najboljše so postrvi iz Ohridskega jezera. Razen postrvi žive v Ohridskem jezeru še druge vrste rib, med njimi jegulje in karpi.

V neposredni bližini Ohrida stoji veliko poslopje, v katerem se bavi nekaj ljudi z dokaj nenavadno nalogo — umetnim preskrbovanjem Ohridskega jezera z ohridsko postrvijo — najboljše sladkovodno ribo. Obiskovalca najprej preseneti okolica postaje. Pred zgradbo stojita med drevjem dva velika bazena z vodo. Čemu služita ta dva bazena, ko je vendar „pred nosom“ jezero? V njima gojijo v popolnoma istih pogojih kot v jezeru žive ribe raznih velikosti, vrst in tež. To so eksemplari, ki služijo kolektivu ohridske ribiške postaje za znanstvena raziskovanja. In ta raziskovanja so dala doslej že zelo lepe rezultate.

Petnajst let že deluje ta postaja in lansko leto je dosegla svoj največji uspeh: obogatila je Ohridsko jezero z desetimi milijoni mladih postrvi. Lani je kolektiv pričel prvič umetno oplojevati belvice (znanstveno jih imenujejo „trura ohridiana“), to je posebno vrsto postrvi, ki živi samo v Ohridskem jezeru — v nobeni sladki vodi na svetu niso odkrili doslej te ribe. Od 132.000 njenih iker, kolikor so jih lani umetno opločili, se je razvilo 83.000 mladih belvic, ostale so šle v izgubo. Odstotek poginulih iker je torej razmeroma velik, toda če upoštevamo, da je bil to prvi poizkus, je bil to brez dvoma uspeh.

V letošnjem letu so dogradili tik ob zgradbi postaje novo dristišče, tako da bo postaja dajala odslej okoli 25 milijonov mladih ribic letno. Doslej so strokovnjaki ribiške postaje umetno opločili okoli 80 milijonov iker. Štirinajst let že spuščajo leto za letom v jezero nove in nove ribje generacije in jezero je vsako leto bogatejše na ribah. To dokazujejo sledeče preproste številke: Ob ustanovitvi postaje leta 1936 so nalovili ribiči v Ohridskem jezeru 75 ton postrvi, že pet let pozneje (ko je dorasla prva generacija umetno oplojenih rib) pa okoli 35 ton več. V povojnih letih nalovijo ohridski ribiči vsako leto že okoli 150 ton postrvi.

Kako pa ribe umetno oplajajo? Iker gojijo v posebnih inkubatorjih, skozi katere stalno teče voda s temperaturo 10,5 stopinj.

Pri tej temperaturi se ikra razvije v ribico v 40 dneh. Vsak drugi dan je treba sproti odstraniti vse one ikre, ki so ostale neoplojene. Okoli dvajsetega dne se pojavijo na ikrah oči ribice in šele štirideseti dan se iz ikre dokončno izleže ribica. V postaji se te ribice kar same preživljajo. Vsaka ima na trebuhu vrečico, v kateri se nahaja rezervna hrana za 30 dni, t. j. dokler ribica popolnoma ne doraste. Ko dorastejo, pošljejo mlade ribice iz dristišča v njihov svet — v jezero, kjer pridobijo vsako leto na teži približno en kilogram.

Ribiči iz vasi ob Ohridskem jezeru se zavedajo velikanske koristi, ki jih imajo od ribiške postaje. Postaja jim daje strokovne nasvete, skrbi za izobrazbo mladih ribičev, predvsem pa oskrbuje leto za letom Ohridsko jezero z milijoni in milijoni mladih ohridskih postrvi, ki so daleč naokrog — tudi v inozemstvu — znane kot ena najokusnejših rib.

Drugo po velikosti makedonsko jezero je Prespansko, ki leži 906 m nad morsk gladino. Zanimivo je, da to jezero nima odtoka na površju, marveč teče voda iz njega pod zemljo pod goro Galičnico v Ohridsko jezero. Rib v njem ni toliko, kakor v Ohridskem, lahko pa bi jih zaredili mnogo več, kakor jih je v njem zdaj. Vendar pa jih nalove ribiči zdaj devetkrat toliko kakor pred vojno. V starih časih je bil ribolov v makedonskih jezerih v privatnih rokah. Lastniki so dobivali za

posamezna ribiška področja po 300 do 400 zlatih turških lir letno. Ribiči so izjemali tudi tako imenovani „mojstri“. Tako na pr. je odpadlo od dohodkov ribiške skupine 10 do 15 ribičev od vsakega tisočaka na ribiše 124 din, medtem, ko so si razdelili ostalih 876 din. lastnik, mojster, njegov pomočnik in država.

Razen Lagadinskega in Kosturskega je Dojransko jezero z ribami najbogatejše. Globoko je komaj dobrih 10 m in v nobenem jezeru na Balkanu ni toliko rib kakor v njem.

Medtem ko jih ujamejo v Ohridskem na ha površine le okrog 12 kg, jih ujamejo ribiči v Dojranskem nad 255 kg. Dojransko jezero je na meji med Jugoslavijo, Grčijo in Bolgarijo. Bogastvo njegove faune in spretnost dojranskih ribičev sta znani daleč po svetu. Na površini okrog 3000 ha so nalovili dojranski ribiči pred vojno povprečno 420.000 kg rib letno, leta 1949 pa so jih nalovili 765.113 kilogramov. Po vojni jih nalove povprečno 600.000 kilogramov letno.

Po osvoboditvi je bilo ustanovljenih v Makedoniji več delovnih ribiških združenj in z njihovo pomočjo se bo ribištvo še bolj razvilo. Ribiške zadruge so ne le v naseljih pri vseh jezerih, marveč tudi po vaseh in mestih. Makedonsko ribištvo se hitro mehanizira in to je najboljšje poročstvo, da bo donášalo od leta do leta večje dohodke.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sobota, 14. junij:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.45 Znanilci luči: Simon Gregorčič. Pesmi — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopolne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.00 Nedeljski sprehod — 14.15 Mesto in dežela — z roko v roki — 14.30 Želi si kaj! — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 16.15 Filmska revija — 18.30 Solistična ura — 20.15 Športna poročila — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 15. junij:

7.15 Duhovni nagovor. Pester jutranji spored — 8.10 Kmečka oddaja — 11.45 Počitniška dežela Koroška — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 16.15 Otroška oddaja — 17.30 „Od A do Z“ — 19.15 „Dve hčerki in en oče“ — 20.15 Športna poročila.

Ponedeljek, 16. junij:

7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Opoldanski koncert — 13.45 Glas mladine — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Za filmske ljubitelje — 16.00 Solistična ura — 17.10 Popoldanski koncert — 19.15 Tukaj je Evropa — 20.15 Zelje, ki jih radi izpolnimo — 22.15 Radijski oder.

Torek, 17. junij:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 11.00 Šolska oddaja — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.30 Slovenska oddaja — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Koncertna ura — 16.50 „Zadnja komedija“ — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Lepe melodije — 18.45 Kmečka oddaja — 18.55 Avstrijska delavska oddaja — 20.00 Poročila.

RADIO LJUBLJANA

Sobota, 14. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.00 Operne arije — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Zdravstveni nasveti — 14.00 Poje komorni zbor Studia Maribor — 14.20 Filmska glasba — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Iz znanih baletov — 17.00 Če želite biti kritiki — 18.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.30 Igra Vaški kvintet, pojeta Rezika Koritnik in Sonja Hočevnar — 19.00 Okno v svet — 19.40 Zabavna glasba — 20.15 45 veselih minut — 21.00 Spored domače zabavne glasbe.

Nedelja, 15. junij:

6.00 Pester glasbeni spored — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Vedre melodije — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.35 Zelimo vas razvedriti — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 12.40 Zabavna glasba — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Za naše kmetovalce — 16.00 Ivan Cankar: Aleš iz Razora — 18.15 Slovenske narodne za ples in razvedrilo — 18.40 Igrajo godbe na pihala — 19.30 Odlomki iz ameriških glasbenih filmov — 22.20 Melodije in ritmi za lahkno noč.

Ponedeljek, 16. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.00 Slovenski zbori in samospeli — 13.00 Operni koncert — 14.00 Pregled knjižnega trga — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Lahka glasba — 18.40 Narodne pesmi — 19.40 Zabavna glasba — 20.00 Literarna oddaja — 20.20 Simfonični koncert — 22.20 Igra Studentski plesni sekstet.

Torek, 17. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 6.10 Gospodinski nasveti — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike, vmes pester glasbeni spored — 14.00 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško — 15.10 Zabavna glasba — 19.00 Notranje-politična oddaja — 19.40 Zabavna glasba — 20.15 Orkestralna glasba jugoslovanskih avtorjev.

Stahlrohrbetten

Wandbetten, Hochklappbetten, Betteinsätze, „Epeda“-Stahlrohrfedereinlagen

HUTTER & SCHRANTZ

AKTIENGESELLSCHAFT
KLAGENFURT, SIRIUSSTRASSE 3
TELEFON 4646, 4647, FERNSCHREIBER 0347/8

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia:

Od 17. do 19. junija:
Abenteuer auf Korsika

Peterhof:

Od 17. do 19. junija:
Fiesta (barvni film)

KRIVA VRBA

14. in 15. junija:
La Paloma (barvni film)

MODEREN KAZINO V POREČAH

V Porečah so dne 31. maja izročili prometu najmodernejši obrežni kazino Werzer. Kazino, opremljen z vsem komfortom, je izgrajen po zamislih arhitekta Rinescha iz Dunaja. Pravijo, da je v Avstriji težko še kje najti podobno zgradbo in takšno notranjo ureditev prostorov. V lokalu s 500 sedeži in na vrtu je prostora za nad 1000 oseb. Prostori bodo lahko uporabljeni za velike družabne prireditve. Seveda bo sta kazino in bar dostopna le denarnim magnatom in mednarodnim velebankirjem, industrijalcem in drugim podjetnikom in njihovim družinam, ki bodo poletno vročino prenašali z zabavo in lahkim življenjem na obrežju Vrbskega jezera, navadni zemljani, ki se le komaj prerivajo skozi draginjo, si tega ne morejo privoščiti.

na sosedova ramena, žalostno so trle sive oči po ljudeh.

Ozrla se je vanj. V kalnem pogledu je vzplamtelo: „Ti, Martin, mi še voščil nisi. Saj imam rada Lizo, ampak tebe imam še rajši.“ Zasmejala so se, Liza je zardela.

Zagledala se je vanj. „Res ni lepo, Martin od tebe, ki te imamo vse rade da mi ne voščiš. Eno besedico, Martin, pa bom vedela, da sem človek. Poljubček ti bom dala.“

Sredi občega krohotu je dejal Martin: „Čisto sem pozabil nate, Jeračeva, jutri pa ti prinesem najlepših ocnic.“

„Martin, Martin!“ Jeračeva je bila ginjena in je jokala.

„Bržčas pojdeš v Kalce ponje, Martin?“ Fantje so se rogali.

„Vraga, prav odtam jih prinesem!“ — „Ho, ho! Pijmo!“ so kričali vsi vprek. Martin pa se je zadovoljno smejal. Lizi je blesk oči razodel, da se je odločil.

„Martin!“ mu je očitala.

„Tudi tebi jih prinesem, Liza. Zakaj bi jih ona ne imela?“

„Jaz se bojim zate!“ S sovražnim očesom je zrla na Jeračevo, ki je še vedno strmela v Martina. „Jaz ga ne pustim,“ je zakričala.

„He, he, Liza, če se ubije, ga bova imeli vsaka pol.“

Zardela, s svetlimi solzami v očeh, je Liza planila iz izbe in se skrila v stanu.

„Mar res pojdeš?“

„Res,“ je zatrjeval Martin in kazal bele zobe.

Zadaj so govorili: „Mar mu je Jeračeva, v skale ga vleče. — Dolgčas mu je postalo.“

„Martin, nič ne hodi. Ne smeš zaradi Lize,“ je jokaje prosila Jeračeva. „Veš, danes sem prismojena, enkrat v letu sem prismojena. Lepo te prosim, zaradi Lize ne hodi!“

„Tiho bodi in pij! Če sem rekel, sem rekel.“

Zapustil je krčmo in potrkal pri Lizi. Čul je ihtenje, toda vrata so bila zapahnjena.

„Zbogom, Liza!“ je pozdravil mrko in izginil.

„Boste videli, da pojde, obsedlo ga je!“ so ugibali v bajti.

Jeračeva pa je pijana naslanjala glavo na mizo. „Danes ne maram nobenega, nobenega.“

Martin je spal do prvega somraka. Nato se je dvignil in zapustil stan.

Nevidno se je noč izgubljala pod smrekami. Tiho je hodil in oprezoval.

„Če bog da, jih prinesem. Tam še nisem plezal.“ Čez čas je zopet premišljal: „Čudna ženska, ta Jeračeva. Kako se pajdašil! Naj jih ima, nekaj veselja mora imeti.“

Ko so sončni žarki žgali skalo, se je Martin vzpenjal po grapi. Stara ženica je nabirala arniko.

„Kam pa, Martin?“

„V Kalce.“

„Po tej plati?“

„Po tej, mati.“

Uprla je roke v bok in zmajevala z glavo:

„Norcem ni pomoči!“

Martin se je široko zasmejal: „Pa je res tako, mati!“

Med zadnjimi smrekami je obstal pred njim širokoprsni gošar. Nekaj trenutkov sta se napeto gledala. Kakor bi se zbal ognja v Martinovih očeh. Z močnimi zadnjimi nogami se je pognal po pečini navzgor. Kamenje se je rušilo, Martin je čakal.

„Tudi tod se pasejo, gotovo imajo stezo.“

Hodil je naravnost čez suhi plaz, dokler ni obstal pred navpično steno, ki je zastavljala pot.

„To je prižnica, pravijo, da se še gamz ne drzne preko.“ Pogledoval je na desno in levo.

Toda trma je rastla. V ozki razpoki je zastavil nogo, poizkusil in obvisel kakor pribit v steni. Pred njim gola, vroča skala, nad njim pekoče nebo. Prav zgoraj je ugledal čez rob moleče ruševje.

„Ne pojdel!“ Spustil se je nazaj ter se opraskal do krvi.

„Sezuti se je treba.“

Noga je lepotala na skali. Roke, kot jeklo napete, so ga dvigale od razpoke. Pot mu je lil curkoma in zastiral oči. Otiral je čelo ob žgočo skalo. Za ped pod ruševjem je obvisel. Niti najmanjše razpoke ni našel. Visel je in visel, da so mu pričele noge drhteti. Prestrašil se je in z vsem naporom volje se je miril, da bi lahko presojal. Da bi se spustil nazaj, na

to ni smel misliti. Še tilnika ni mogel upogniti.

Oči so postajale trudne, mrzla zona se je pojavljala v križu.

Niti najmanjša sapica se ni zganila. Iz stene je puhtelo. Čutil je, da se ne bo mogel niti minuto več držati. Tedaj je v poslednjem hipu zagledal majhno grčo v skali, komaj vidno.

Počasi je dvignil nogo. Občutil je grčo na podplat. Ni se varal. Divje se mu je spacičilo lice.

Z levo roko je zamahnil ter jo ploskoma položil na skalo. Sunkoma se je pognal. Visel je v zraku, med nebom in zemljo. A desnica je ujela ruševje. Telo se je zazibalo, stisnil se je k steni.

Vse mišice so drhte, ko se je vlekel navzgor. Ruševje je držalo. Obležal je na peščenici polici.

„Boj s teboj, Martin, če bi se zdajle utrgalo. Zlojede, lepo si me zvabil.“

Bil je utrjen, da je globoko sopes. Poldne je že minulo. Ogledoval je pot naprej.

Peščena polica je sejala do druge strmine.

„Še tisto premagam, pa sem zgoraj.“

Vstal je in se zopet obul. Pod steno pa je videl, da se je varal. Bila je prevešana. „Do roba moram!“

Po trebuhu se je plazil po ozkem pasu, ki deli sklade od skladov. Dvignil se je na ostru rob in zapazil, da se vleče peščeni plaz tik ob skalah do vrha.

(Dalje)